

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hozva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, április 19.

Hernyózás.

Őszszel, mikor még a nyárból van egy kis maradék meleg, a faágak végén, sárguló levelek között apró hernyók bujnak ki. Kicsinyek, szürkék, meglapulnak, észre sem lehet venni őket.

Nem is bántják a fát. Vékony kis szalat eresztenek magukból, egyik a másikig, apró, de erős, sűrű szálakat, mely beborítja őket, sem szél, sem fagy nem árthat e háló miatt nekik.

Tavaszzal e hernyócskák mozdulnak meg legelőbb. Izgatottan járnak nézni, vajjon pattan-e már a rügy s ha pattant, nekik hajt a fa.

Az ember elbusultan látja a fa selymötését s verejtékes munkával ássa, javítja körülötte a földet, hogy teremjen. Ha bírja a munkát, némi eredményt is lát, mert a fa fokozott erővel dolgozik s amit a hernyó meghagy, az embernek marad.

Ha azonban okos az ember, akkor nem kinlódik, fárad a hernyók örömeire, hanem lecsipi a hernyó fészkeket s a fa magától is meghozza a termést.

Ki bolond mondaná azt, hogy a hernyó édes gyermeke a fának, mert előbb volt rajta, mint a levél? Ki állana azzal elő, hogy nem kell bántani a hernyót, hiszen oly meghatóan ragaszkodik a fához; mikor tudjuk, hogy belőle él.

Az a klikk, mely az államon élőködtől, sokáig tehetette büntetlenül, pedig a legeggyűbb hernyó politikával élt.

Először a fuziókor a Deák politikájának szép, áldásos fájára szállt. Hajh! akkor még mint ékes szárnyu lepke, melynek himporos szárnyán a magyar szín ragyogott.

Csak himpor volt. Nem a fuzió törölte le, hanem az érdek.

Ezen a fán keltek ki a kis kukacok. Eleinte az érdek szálait bocsátották ki magukból. Egyik a másikig, szép lassan mindig tovább, ahová csak el tudtak mászni a kis hernyók s készen lett a jó erős fészkek, mely alatt védelmet lehet találni.

A hivatalok, municipiumok, rangok és állásokon végig húzták a vicinálizmus, koncesszió, sine kura, kitüntetés szálait s aztán rávetették magokat a fa leveleire, a reformokra, miktől jobb jövőt várt az ország.

A reform kellett s hogy hasznát nem látta a nép, még többet kívánt, de hernyó minden új levélre jutott s a nép arca verejtékével tartotta az életet az államban, hogy hernyói daczára is ki ne pusztuljon, ha már virágzásba jönni nem is tud.

Most okosabb a gazda. Nem akar még több áldozatot hozni, hanem a hernyó fészkek után kapkod ollójával.

Először a főfészket csipte le, a választási visszaéléseket.

Lett erre riadalom s a nagy nemzeti színű pillangók szárnyaikkal fedték el a családi fészket, melyben ők is hernyók voltak egykor s ennek a nagy buzgalomnak volt is annyi eredménye, hogy megmentetett egy jókora szalat a fészkek hálygából; a fuvarpénzeket.

Minden lap hozta akkor, hogy a bukott csoport fájdalmait akarták enyhíteni, kik újabb megalázásukat látták a kuriai biráskodás megalkotásában, ezzel a szerencsétlen fuvardíj rendelettel.

Ime, ma pedig a bukott csoport fogadott és fogadatlan prókátorai a fuvardíjak miatt lázong.

Ezt is meglehet érteni. Ezelőtt a pártkassza fizette a választás költségeit s így nem okozott fejfájást, bármennyibe került is, mert idegen jótékony adományok egy kis czimért, rangért s némi idegen faj-aspiráció legyezgetésért jól megöltötték ezt a pártkasszát, melyből bár három milliót markolt ki a mult választás, de mégis maradt benne annyi, hogy Bánffy másodszer is megbukott miatta. Most azonban bedugult ez a kassza s a szeretve tisztelt polgártársakat önköltségen kellene liferálni a nem kevésbé szeretve tisztelt képviselőjelölt uraknak. Pénzt pedig csak kapni jó, de adni nem, ezért van nagy kiabálás és az ultramontanizmus, reakció etc. politikai kókai lencsék feltalálása.

Az is élénken illusztrálja a hernyó észjárását, hogy a fuzió ellen dühöng s vadul a néppárt, e legujabb párt erősödése miatt. Nem kell nekik erő, mit számban, de különösen tekintélyben adott nekik a fuzió, ők nem erőt látnak ebben céljuk eléréséhez, hanem újabb erőket, az új párt alakulásánál pedig nem az erők szabad nyilvánulására gondolnak, mely a liberális hernyó fészkek alap gondolata lenne, hanem dühösek az új ág növése miatt, mert ennek az ő gyomrukhoz keserű a levele.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

El fogunk válni! . . .

Irtá: Ifj. Márkus János.

I.

— Ugy-e Sándor, felviszel a tiszti bátra? Ezt a kérdést a szépségéről híres Zsolnayné intézte férjéhez. Megecsirégatta komor, férfias arcát, tömött fekete bajuszát s olyan szeliden nézett csillogó szemeibe, hogy Zsolnay nem tudott ellentállani.

— Ha olyan nagy kedved van, hát nem bánom.

Igy történt meg, hogy ezen az estélyen Zsolnay Sándorné uralkodott a cifra Waffenrokkok és feszes atillák felett. Mindenki csodálkozott, hogy e komoly férfi elhozta a feleségét. Tudták róla, hogy gyűlöli a katonát, — talán azért, mert maga is nagyon jól ismerte ezt az életet.

Ezért kerülte Zsolnay Sándor is őket s hogy feleségét mégis közibük hozta, csupán azért történt, mert meg volt győződve, hogy neje viselkedésében sohasem fognak találni olyat, ami sértő feltevésekre adna alkalmat. Szóval sokkal jobban szerette, semhogy még eszébe is juthatott volna a féltékenység.

A rendező jelt adott az első négyesre. Zsolnayné Batty Pista huszárfőhadnagygyal táncolt. Csinos, ügyes katona hírében állott, ki

azonban sokkal nagyobb taktikus a báltermek illatos levegőjében, mint odakint a gyakorlótéren.

A katonazene erős, szinte fülsértő ütemei végigreszkettek a báltermen. Zsolnay Sándor egy ajtó mellől nézte a hullámozó párokat. Ő maga sohasem táncolt. Elveivel és férfias komolyságával nem tartotta összeegyeztethetőnek ezt a mulatságot és azért mégis tudott gyönyörködni benne.

Hol az egyik, hol a másik szép asszonyt nézte, de aztán rövid idő múlva ismét csak azzal foglalkozott, akit mégis legszebbnek tartott s aki azzal a jókedvű modorával olyan hártatlan gyönyört okozott szívének. Ez pedig saját felesége volt, aki épen e perczben vegyült a rétesre formálódó párok közé.

A katonazene elhallgatott s e perczben a cigány egy pattogó tüzes csárdásba kezdett:

»Nem messzire faragnak az ácsok . . .«

A magyar zene utánözhatatlan sajátága, mely felpezsdíti a vért, fiataloságot, új életkedvet önt az erekbe s feledtet multat, jelent, most is nagy hatást ért el.

A cifra Waffenrokkok, feszes atillák és ünnepies frakkok alatt megdobbant a szív s dobogásához pompás kíséret volt a sarkantyuk pengése.

Batty Pista Zsolnaynéval egy pálmafa mellé húzódott s ott rakták kitaróan a csárdást, mikor aztán a cigány egy gyorsba csa-

pott át, Batty Pista nem tudott uralkodni magán és fordulás közben megcsókolta a szép asszony hófehér vállát.

Nem vette észre csak Zsolnay Sándor. Arczába futott minden vére s hogy el ne szédüljön, hirtelen átfogta az ajtó félfát, aztán mereven nézett oda, ahol velő ez a gyalázat történt . . . várt . . . azt hittte, hogy neje oltalomért hozzá fog futni, de csalódott.

A szép asszony félre simította pőszke, bodor fürteit, aztán mosolyogva megfenyegette a csinos huszár gyereket. Egy mosoly volt az egész megtorlás és ez a mosoly belefuródott a Zsolnay szíve közepébe. Nem volt elég ereje, hogy darabokra tépje a merénylőt, még a szomszéd terembe is alig tudott kivánszorogni. Itt egy zsölyébe roskadt és mereven bámult maga elé . . .

II.

A puha, barátságos fészkekből egyszerre kiöltözött minden boldogság. Olyanná változott mint a virágzó tavasz, ha hirtelen rátör a fagy s lehervasztja a fakadó bimbókat, rideggé és szomorúvá.

Mindketten szótlánul ültek az asztal mellett. Zsolnay Sándor képzeletében újra megjelent az a rettentő bál éjszaka, mely szerte-szétjellepte boldogságát, a fiatal szőke asszonyka pedig csak maga elé nézett s fekete szemeit még csillogóbbá tették az odagyült kőnyecseppek.

Nyíltan láthat most aki akar. Ebben a liberális pártban eszmét elvet nincs mit keresni, csak a késhegyig menő érdek harcz foglalja el erejét. Nyíltan láthatja mindenki, hogy az a mű-hazafiaskodás, mit e párt jól táplált nagyjai meghonosítottak, mely csak az ujságokban fog, az iskoláktól lopja el a tanulásra szánt időt, de ő maga minden nagy nemzeti ünnepről kivonja magát, csak himpor a lepke szárnyon, mely lefelé nemzeti színű, felfelé pedig sárga fekete.

Tudja azt is mindenki, hogy akármilyen csillogó szárnyu is a lepke, tőle származik a hernyó.

El a lepkékkel s hogy ne sajnálja senki le kell dörzsölni szárnyukról a himport, ha mindjárt a Vaterland papirosával is, vagy megforgatni őket, hogy lássék a másik színük is.

Aztán szét nézni az ághegyeken, a megyékben is. Sok a hernyó fészek, pusztítani nem csak a háló szálait, hanem az egész fészket a kiélt korhadó ággal a rendszerrel együtt.

Tudjok, hogy hiába nyög a nép, adó elengedést nem kaphat, de megkaphatja azt, hogy megszabadítsák elősdiitől, mi nálunk felérne egy óriási adó felemeléssel, anélkül, hogy a népet terhelné.

Nem kell kimélni a hernyót, tavasz van szezszerű — csak hernyózni tovább. El velük az utolsóig el az utolsó fészek szálig.

P—y.

Az »Adria« uj elnökei.

A kereskedelemügyi miniszter *Szapáry István* gróf v. b. t. tanácsosnak az »Adria« tengerhajózási részvénytársaság elnökévé, valamint *Burchard-Bélavári* Konrádnak és lovag *Lederer Sándornak* ugyanezen társaság alelnökeivé történt megválasztását megerősítette.

Visszaszitt szociális olajcsöppek.

— A szatócsok piros tojása. —

Nagyvárad, ápr. 19.

A mult évben igen jó hatást keltett mindazon körökben, a hol ismeretes a pálinkamérésekkel agyonnyomított köznép sorsa, — az a javaslat, a melyet a pénzügyminiszter terjesztett a képviselőház elé a pálinkamérések megrendszabályozása tárgyában. Általános volt a nézet, hogy ez a javaslat a korcsmai uzsoráról szóló törvény mellett egy újabb szociális olajcsöpp lesz. Azonban sajnós nem így történt.

A mint ugyanis a törvény a humanizmus-tól áradozó beszédek között elkészült, rögtön mozgolódní kezdtek a szatócsok, hogy a törvénynek rájuk nézve káros szakaszait eltávolítsák. Egyik deputáció a másikat érte oda fönt a miniszteri előszobában, a melyeket azután a pénzügyminiszter ur jó ígéretekkel és kegyelmes vállveregetésekkel bocsátott el, mint az ország legjövödelmezőbb adóforrásait. Szegény nyomorult alkoholisták nem mentek deputációba a miniszterhez, tehát ők nem nyertek semmit, ellenben a szatócsok nagyon sokat nyertek, — a szociális olajcsöpp visszaszívását.

A m. kir. belügyminiszter ugyanis a napokban rendeletet bocsátott ki az összes törvényhatóságokhoz, melyben a legfontosabb intézkedést a szatócsboltok és korcsmák teljes elkülönítését illetőleg, minthogy az a rendelet szerint *kivihetetlen*, visszavonja.

Ime a szatócsok husvétí piros tojása:

Körrendelet

valamennyi törvényhatóságnak.

Az állami italmérési jövedékről szóló 1899. évi XXV. t.-cz. 37. §-a alapján az italelárusításnál követendő egészségügyi rendszabályok, az azok áthágására kiszabandó büntetések, valamint a rendőri és orvosrendőri felügyelet gyakorlása tekintetében 1899. évi december hó 2-án 78543 sz. a. kiadott rendelete 17. §-ának első bekezdése értelmében különös figyelem fordítandó arra, hogy korcsmaszerű italmérés szatócsüzlettel, vagy más kereskedelemmel *ajtó által se legyen összekötve*.

Minthogy azonban a hozzám érkezett

feltevések szerint az említett rendelkezés a vidéken legtöbb helyen végrehajthatatlannak mutatkozik: ennél fogva a szóban levő rendelkezés joghatályát csupán Budapest székesfőváros illetve a székesfővárosi m. kir. államrendőrség hatáskörének területén tartom fenn, az ország többi részére nézve azonban annak hatályát megszüntetem.

Elrendelem azonban, hogy ott a hol az italmérési helyiség szatócsüzlettel vagy más kereskedelemmel ajtó által van összekötve, ezen összekötő ajtó a vasárnapi munkaszünet ideje alatt zárva tartassék.

Végül megjegyzem, hogy ezen intézkedésem által nem érintetik fentebb említett 78543/99. sz. rendeletem 14. § második bekezdésében foglalt az a rendelkezés, hogy az italmérés üzletnek külön kijárata legyen az utcára.

Miről a törvényhatóságot a további megfelelő intézkedés végett értesitem.

Budapest, 1900. április 14-én.

Jakabffy
államtükár.

Az utolsó perczben.

— A sertésvásártér ügye. —

Nincsen olyan közügy, a mely magánérdekeket nem érintene.

Igy vagyunk a sertésvásártér kérdésével is.

Évek óta huzzuk, halaszljuk a végleges, egészséges megoldását annak a dolognak, holott már régen el lett volna döntve a kérdés, ha nem tolakodnának előtérre minduntalan a magán érdekek.

Mikor először felmerült a sertésvásártér ügye, jelszóvá vált a helybeli iparosok érdekeinek a megvédése és ez alkalmasnak bizonyult arra, hogy az összes állatvásárterek összpontosításával hosszú évekig elhúzták a kérdést. Mindenáron a Kommandáns-rét megvétele, ki-sajátítását hangoztatták szóban és írásban.

Hiába mutatták ki, hogy ez a terület alkalmatlan az állatvásárok összpontosítására, mert vizenyős talajánál fogva, rengeteg összeg kellene annak feltöltésére.

A Kommandáns-rét tulajdonosa: a I. sz. káptalan kijelentette, hogy a területet nem hajlandó a város tulajdonába átbecsajítani, mert annak átadása a város szempontjából sem volna kívánatos.

lülkerekedett benne a nő, a büszke öntudatos nő s a súlyosan megsértett, vádaskodó hangján vetette oda férjének:

— Elfogunk válni!

Zsolnay egyszerre felrezzent; mintha egy villanyos szikra futott volna keresztül idegein aztán kimondta az esze és szive által sugallt ítéletet:

— Nem asszonyom! Nem fogunk elválni. — A kettőnk becsülete kívánja ezt. Bűnhődni fogunk, — én mert önt szerettem s ön mert ezt a szerelmet nem becsülte meg s piczra vitte szívét, lelkét!

Időgenek leszünk egymásra nézve. Van-e annál tragikusabb bűnhődés; minth két szerető szívet — mert jól tudom, hogy még mindig szeret, — elsánczol egy megbocsáthatatlan bűn? Oda furakodik csókjaink közzé, elveszi ajka mézét, mert az ajak, melynek csókját más is élvezi, — nem olyan édes, mint a milyenről elmondhatjuk: »ez csak az enyém! Ez az én boldogságom!« A hamv, a zománcz, amit közönségesen idealizmusnak nevezünk le-törliődik s nem maradt meg, csak a közönséges, a bűnös nő.

A szép szőke asszony hófehér arcán végig gördült egy könnyecs. Felállott az asztal mellől s szobájába indult. Az ajtóból megegy-szer visszafordult s olyan hangon, amelyben benne foglaltatik a bocsánat, a megbánás és lemondás, zokogva adta meg férjének a feleletet:

— El fogunk válni!

III.

... és szobájában meggyújtott két szál viasz gyertyát, — oda helyezte közibök a feszületet. Majd fiókjából előkereste sárgult ima könyvét ... és egy kicsiny, — fekete üvegcskét. Ezalatt lelke elfacsarodott, szive csordultig telt a keserűséggel — arcát sűrű könnyecspek öntötték el és ... sirt ... fájdalmas, elfuló hangon.

Aztán oda térdelt a feszület elé, kinyitotta a megsárgult, ócska imakönyvet és imádkozott ájtatosan, ugy mint lánykorában szokott, amikor még nem ismerte az élet ezernyi nyűgét, haját, nem ismerte még a férfiakat, akik mind olyan kegyetlenek, mind olyan határtalan rosszak.

*

Zsolnay kinyitotta a kertre nyíló ablakot s belenézett az éjszakába. Sötét volt és hideg. Ilyennek képzelte a saját szívet, érezte, hogy boldogsága a szerelem melegítő napja letűnt végkép ... és megborzadt. Milyen hamar eltűnt a szép idő, a virágos tavasz, az éltető nyár s ez a tél, ez a tél olyan rideg, olyan lebangoló. Az égről e perczben futott le egy fényes meteor, hosszú fényugárt hagyva maga után s ez az emléke is eltűnt egy pillanat Zsolnay nézte ezt a tűneményt, majd felébredt benne a sejtés, — azok az utolsó szavak: »el fogunk válni!«

— Eh mind ilyen az asszony!

És bámult tovább az éjszakába, pedig olyan hideg volt és sötét s a fák száraz ágai közöt, mintha ott lengett volna, a halál mindent letaroló hideg lehellete.

A lemondás e keserű pillanata lesújtólag hatott mindkettőjükre.

... Egyetlen éjj! Egyetlen pillanat. Menyi gyönyört, rózsás ábrándot döntött halomra, mennyi álmot foszlatoztét. ...! Mindketten tudták ezt s tépte, marcangolta keblüket az a gondolat, hogy most már mindennek vége! Elmúlt a szép idyll s az éden kertje pedig a bűnhődés poklává változott.

Zsolnay figyelte az asszony minden mozdulatát. Arczáról akarta leolvasni a megbánást s az ártatlanságot, hogy képes legyen megbocsajítani, de a felháborodott lélek nem talált rajta mást csak a bűnt és a bűnös közönyt ... pedig ha a lélek ítélő képessége nem lett volna oly elfogult, bizonyára ott találta volna a megbánást és belső fájdalom elvitáztatlan nyomait. — Sápadt, dult arcát kezébe hajtotta és férfi létére ... zokogni kezdett ... megsiratta a felesége hütlenségét.

Az asszony csak nézte a férje óriási lelki fájdalmát, mely erejét teljesen megtörte és fedeltette férfe létét. Ó már nem tudott sirni; pedig szívében most kétszereződtek a pokoli fájdalmak, mert hozzájött az önvád, majd fe-

Liptay min. tanácsos, orsz. állategészségügyi felügyelő személyesen is járt Nagyváradon s kijelentette, hogy a sertésvásár céljaira *egyedül* a mostani állatvásárok és a Körözs között levő terület a legalkalmasabb.

A miniszter azóta többször sürgette a sertésvásárnak alkalmasabb területre való áthelyezését, sőt a sertésvásár egyenes betiltásával is fenyegetődzött.

A városi tanács azonban nagyon erősnek találta a Kommandáns-rét mellett kardoskodók táborát, s bár a Kommandáns-rét ellen határozott állást foglalt, erélyes megoldására nem merete elhatározni magát, hanem huzta-halasztotta a dolgot s újabb és újabb haladékokat eszközölt ki a sertésvásár áthelyezésére a minisztertől. Végre talált a tanács egy szerencsétlen módot, amelylyel a dolog tovább halasztását vélte elérni.

Előterjesztést tett a közgyűlésnek, hogy a sertésvásár az áruaktár és a Pecze között levő keskeny területre télessék át. Ez az előterjesztés keresztül is ment a közgyűlésen s az ellene beadott felebbezésekkel azóta fenn van a belügyminiszternél.

A földmivvelésügyi miniszter által engedélyezett határidő azonban pár nap múlva, május 1-én lejár s Nagyvárad azon a ponton áll, hogy a sertésvásárra nem lesz engedélye, a sertésvásár-tér hiányában.

A városi tanács azonban most, a legutolsó percben előterjesztést tett a földmivvelési miniszterhez, amelyben kéri, hogy az eddigi sertésvásárteret továbbra is, ez évi deczember hóig engedélyezze. A kérelmet azzal indokolja, hogy a közgyűlési határozat a felebbezésekkel együtt még mindég a belügyminiszternél van elbírálás alatt.

Szerintünk ezt az ügyet már korábban szorgalmazni kellett volna a tanácsnak a belügyminiszternél s ha már újabb halasztást kívánt, ez iránt is előbb kellett volna lépéseket tenni.

De mennyivel könnyebb lett volna a kérdést végleges dűlőre vinni az által, ha a tanács bevallott szándékához képest előterjesztést tesz a sertésvásárnak a mostani állatvásárok mellé helyezésére.

A mostani felterjesztésből azt kell látnunk, hogy a városi tanács nem bizik abban, hogy a villamos vasut kiépítését még ez évben megkezdik, mert akkor nem kérte volna a sertésvásár-térnek a mostani helyen való meghagyását az év végéig. Ez a terület ugyanis a *villamos telep* helyétől van kikötve s csak nem gondolja a tanács, hogy a vállalat előbb lefizeti a 126.000 frtot, mint mikor a város-tól a területet átveszi.

Ha a miniszter megadja a sertésvásár-térre kért halasztást, meglesz a bonyodalom a villamos vállalattal.

Ezt pedig egy kis előrelátással könnyen el lehetett volna kerülni.

Bolgár tanítójelöltek Nagyváradon.

Két napig voltak vendégeink Nagyváradon a küsztehdili (Bulgaria) állami tanítóképző 3-ad éves növendékei, mintegy 30-an, igazgatójuk és tanáraikkal.

A város magyar vendégszeretettel fogadta az idegeneket s igyekeztünk a hasznos mellett kellemessé tenni részükre azt a két napot, a meddig itt időztek.

Hogy az éppen most Bulgáriában időző győri keresk. iskolai növendékek nem részestülnek ott hasonló vendégszereteten, a szegy ☹

érzetével írja sofiái a Nov Vek című ujság, Grekov lapja. A győri növendékekre senki sem gondolt, nem kalauzolták őket. A bolgárokat, a bolgár fejedelmet dicsőítő díkeziókat némán hallgatták, daczára, hogy voltak a jelenlevő előkelőségek között, akik értették a francia felköszöntőket.

Hja, de nem hiába híros a magyar vendégszeretet.

*

A bolgár tanítójelöltek tegnap utaztak el Nagyváradról.

Itt időzésükről a következőket hozzuk:

A bolgár tanítójelöltek *Ilija Grigoriev* képezdei igazgató és kilencz tanár vezetése alatt f. hó 18-án d. e. 11 óra 17 perczkor Nagy-Szebenből érkeztek városunkba.

A városi tanács megbízásából *Réz Mihály* községi iskolai felügyelő-igazgató az általa felkért dr. *Kováts* János felső kereskedelmi iskolai, *Szűts* Izsó ipariskolai igazgatók és *Gombai* János s *Markovits* Pál községi tanítókkal fogadta a vendégeket s hozzájuk *Gombai* János közs. tan. előbb német, aztán bolgár nyelven üdvözlő beszédet intézett. Minek végzésével a vendégtanárok a város fogatain az ifjuság pedig *Gombai* János és a felső kereskedelmi iskola egyenruhás növendékei vezetése alatt a Zöldfába részükre berendezett kényelmes szállásukra vonultak. 12¹/₂ órakor a Zöldfa alsó termében felterített asztalnál ebédhezült a társaság s a Czeglédy Sándor konyháját dicsőítő izletes étkek elfogyasztása után 1¹/₂ órakor kezdetét vette a város nevezetességeinek megtekintése, mi az előre megállapított program lehetőségeivel a következő sorrendben történt meg:

1. A községi polgári fiúiskola épületében levő helyiségek és intézetek: az ipariskola, melynek berendezését *Szűts* Izsó igazgató, *Matkó* Benjámin, segédkezése mellett behatóan ismertette; felügyelő-igazgatói iroda, könyvtár, tanterem, zeneterem; természetrajzi szertár dr. *Tóth* Mihály igazgató, természettani szertár *Nánai* András szaktanár által bemutatva, a közös tornacsarnok.

2. Az állami főreáliskolánál *Krüger* Viktor igazgató fogadta a vendégeket s *Potássy* János tanárral ő mutatta meg a mintaszerűen rendezett helyiségeket.

3. A felső kereskedelmi iskola termeit *Kováts* János igazgató mutogatta rendre. Innen a Csarnokba s onnan az *Andrényi*-féle vasüzletbe mentek, hol *Anlauf* János üzletvezető mutogatta és magyarázta a vasipar ezerféle termékeit.

5. Az orthodox izraelita templomot *Guttman* Zsigmond tanár vezetése alatt tekintették meg.

6. A tüzőltő őrtanyát *Maszlay* Károly mutatta, itt gyakorlatokat is csináltak a tüzőltők.

7. A honvéd hadapród iskolában *Haper* Henrik százados, *Bethlenfalvi* Imre és *Kirschlehr* Károly főhadnagy tanárokkal fogadták s kalauzolták a tüneményeszerűen berendezett épületben lekötéllező szívélyességgel a vendégeket.

8. A Sport-tér és a kaszárnyák megtekintése után:

9. Nagy-Teleki-utczai sz. *Vincze* apácák zárdájába vonult a menet, hol a zárda főnöknője szíves kalauzolása mellett megtekintették az összes helyiségeket.

10. Délután fél 5 órakor került az olasz-ijú fiúiskola megtekintésére a sor. *Rátkay* József, *Gombay* János, *Balogh* Károly és *Pap* Emma fogadták a vendégeket.

11. A *Léderer* és *Kálmán* cég szeszgyárát a tulajdonosok mutatták be.

Ezután este 8 óráig a város nevezetesebb épületeit, kirakatait tekintették meg, 8 órakor ismét a Czeglédy vendégszeretében talált a kimerült társaság nyhülést és üdülést.

19-én reggel korán talpon volt az egész társaság, hogy a 10 óráig rendelkezésre álló időt jól kihasználhassák.

A gör. kel. és gör. kath. templom, *Szent-László*-szobor, *Moskovits*-féle csizma gyár és a *Kunz* J. és társa féle üzlet megtekintése után gymnasium és jogakadémiát, a *Nogáll*-féle sz. Vincze intézetet, a székesegyházat és a Régiség Muzeumot tekintették meg, hol dr. *Némethy* Gyula kalauzolta a vendégeket.

Ezzel kimerült a program is és a vendégek a legjobb impresziókkal eltelve, boldogan ültek fel a vonatra s a szívélyességet sokáig emlegetve elutaztak az alföldi vonattal.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Április 20. Esküdtszéki tárgyalás.
 Április 21 és 22. A nőegylet amatuer kiállítása.
 Április 22. A Biharmegyei Népművelési Egyesület gyűlése.
 Ápril. 22. Esküdtszéki tárgyalás.
 Április 23 és 24. Jegyzői vizsgák a vára egyházán.
 Április. 26. Esküdtszéki tárgyalás.
 Április 28. A Berettyó társulat közgyűlése.
 Ápril. 29. A nőegylet közgyűlése.
 Április 30. Esküdtszéki tárgyalás.

* **Az új váci püspök.** *Csáky* Károly gróf, az ujonnan kinevezett váci püspök, tegnap délelőtt 11 órakor vetette alá magát a processus canonikusnak *Taliani* bécsi nunczius előtt. A processusnál tanuként *Széchenyi* Miklós gróf, pápai prelátnak, a *Pazmanium* kormányzója és *Fischer-Colbrie* Ágoston, az Augustineum igazgatója szerepelt.

* **Az amateur kiállítás megnyitása.** A nőegylet amateur kiállításának rendezése most folyik a vármegyeház közgyűlési termében. A kiállítás megnyitása f. hó 21-én, azaz szombaton d. e. 10. órakor fog végbemenni ünneplésen.

* **Ő Felsége adományai.** Ő Felsége a *jaszanovai* római katolikus fiók hitközségnek az ujonnan épült templom berendezésére százötven, a *felsőszéki* gör. szert. katolikus hitközségnek pedig a templom befejezésére kétszáz koronát adományozott.

* **A pénzügyi palota átvétele.** Nagyvárad egyik legszebb középülete: a pénzügyi palota teljesen elkészült. A városi hatóság tegnap vizsgálta felül s megadta a lakhatási engedélyt. Az állam részéről ma, ápril 20-án történik meg az átvétel s 21-én kezdetét veszi a pénzügyi hivatalok nagy költőzködése a diszes új palotába.

* **A kamara ujjaalakítása.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara fennállásának tizedik évében van s ez év végével letelik a második öt éves ciklus s a kamarai bel- és kültagok megbízatása. A kereskedelmi miniszter a kamara ujjaalakítása tárgyában Nagyvárad városához és Biharmegyéhez leiratot intézett, amelyben tudatja, hogy a nagyváradi kereskedelmi kamarát utasította az ujjaalakulás előkészületeinek a megtételére. A kamara köteles a kamarai választójoggal bíró iparosok és ke-

reskedők lajstromát összeállítani s a hatóság-
nak átszolgáltatni. A törvényhatóság alakítsa
meg a központi bizottságot, továbbá az alkerü-
leteket a megye területén, a hol a választások
megejtetnek. A választók névjegyzéke közszem-
lére teendő ki. A kamarai tagok 32 beltag
Nagyváradon és 32 kültag Bihar megyében, de-
cember hónapban választatnak meg.

* **A városligeti út.** A Városligethez vezető
út kiépítése ezéjából óriási költségbe ment
bele a város, amennyiben 3 házat egy üres
telket vásároltak s még a város tulajdonában
levő vámházat is elbontják. *Busch* Dávid vá-
rosi főmérnök előterjesztést tett a városi ta-
nácshoz, hogy a városligeti út előmunkálatai-
hoz már hozzá kezdhet a város, mivel a meg-
vett épületek május 1-től lebonthatók. A *Nuri-
zsán*, *Rác Mihály* és *Brunner* házakon kívül
elbontják a vámházat s az ut mellett bolt-
helyiséget készítenek. Az új vámházat Lakatos-
utca irányában építik fel.

* **Uj Katholikus Kör.** A *birjáni* római
katholikus olvasó kör alapszabályait a belügy-
miniszterium a bemutatási záradékkal ellátta.

* **Kinevezések.** A nagyvárad közvágóhid
felügyelői állása *Lintner* Kálmán állatorvos
lemondása folytán megüresedett. A kiírt pá-
lyázat eredményes volt, amennyiben öt pályázat
érkezett be. Ezek közül *Mastics* Vladimir oklev.
állatorvos neveztetett ki vágóhídi felügyelővé.
— *Dr. Buljovszky* József polgármester *Altnö-
der* Béla joghallgatót a rendőrséghez a sze-
gényügyek kezeléséhez nevezte ki.

* **Mi szabad a kormánypárti lapoknak?**
Gróf Kreith Béla, az 1848—49-i ereklje mu-
zeum igazgatója körözüvényt küldött az összes
magyar lapoknak egy a muzeum által kiadott
legújabb *Kossuth* kép ismertetését kérve. Igen
jellemző a levél következő sora, melyet a hoz-
zánk küldött levélből veszünk ki:

Már első körlevelünkben közöltük, hogy a m.
k. pénzügyminiszterium okmánybélyegmentességgel
támogatja gyűjteményünket, a m. k. kereskedelmi
miniszterium pedig megengedte, muzeumunk klad-
mányaihoz a krajczáros hirdapbélyegek használa-
tát. *Ebből azt is következtethetjük, hogy a
kormánypárti lapok is bátran hozhatják ha-
zafias muzeumunk kiadmányainak ismerte-
tését.*

* **Sorozás.** Tegnap volt a sorozás harma-
dik napja amikor a harmadik korosztály állott
elő. Előállott százharmincz hadköteles, kik köz-
zül csak harminczhárom vált be, míg kilencz-
en hetet az utolsó sorozáson is gyengének
találtak. Tegnap két egy éves önkéntest soroz-
tak be, *Szolnok* Jenő joghallgatót és *Tamás*
József hirdapíró. Ma nem lesz sorozás, holnap
pedig a vidéki illetőségűekre kerül a sor.

* **Ismét csudaszer.** A m. kir. belügymi-
niszter egyetértve a császári osztrák belügy-
miniszterrel *Wollsky A.* berlini cég »tűdö-
vész thea« készítményének forgalomba hozata-
lát az ország területén tiltotta.

* **Megszökött főhadnagy.** Annak idején
megirtuk, *Kronfeld* Jenő cs. és kir. tűzérőhad-
nagy betegség ürügye alatt szabadságot kért
ezredétől. Szabadságidejét Bécsben s Mödling-
ben töltötte el. A szabadságidő lejárt, de a fő-
hadnagy még sem vonult be ezredéhez. Időköz-
ben kiderült, hogy a fiatal tiszt sikkasztott,
tömérdek adósságot csinált s azután megszökött.
A katonai hatóság január óta kereseti a fő-
hadnagyot, ám de a mai napig nem tudott rá-
akadni. A hadbíróóság most a következő felhi-
vást tette közzé a hivatalos lapban.

* **Felhívás.** 1807. A budapesti cs. és kir.
hadbíróóság a katonai büntető eljárás 357. §-a
értelmében ezennel felszólítja *Kronfeld* Jenő
cs. és kir. 11. sz. hadosztály tűzérezredbeli

főhadnagyot, ki 1899. évi január hó 11-én
mödling-bécsi szabadsághelyéről a sikkasztás
büntetének elkövetése után és adósságok
visszahagyásával megszökött, hogy e hirdet-
mény közzétételétől számított 90 nap alatt
az ellene elrendelt haditörvényszék előtt an-
nál is inkább megjelenjen, mivel meg nem
jelenése esetén a tárgyalás és ítélethozatal,
törvényszerűen távollétében fog végbe menni.
Budapest, 1900. évi április hó 13-án. Papp
Jenő, százados-hadbíró, vizsgálóbíró.*

* **Kinevezés.** A nagyvárad pénzügyigaz-
gatóság *Eisler* Jenő végzett gimnáziumi tan-
ulót a nagyszalontai adóhivatalhoz díjtalan
joggyakornokká nevezte ki.

* **Az elutasított ipartestület.** Az *ér-
mihályfalvai* ipartestület azon kéréssel fordult
a kereskedelmi miniszterhez, hogy az *ér-mihály-
falvai* kis iparosokat az *ér-mihályfalvai* vásáro-
kon a helypénz fizetésétől mentse föl. A keres-
kedelmi miniszter tegnap értesítette Biharvár-
megye alispánját, hogy e kérelmet nem tel-
jesítheti.

* **Hazafias ünnepély.** Az 1848-iki törvé-
nyek szentesítésének évfordulóját tegnap ülte
meg a helybeli áll. főreáliskola. A nap jelen-
tőségét *Homolya* István tanár méltatta szép
és igen tanulságos beszédben. *Rippner* Dávid
alkalmi költeményt szavalt, a zene- és dalkör
pedig igen sikerült darabokkal töltötték ki a
műsort.

* **Szódavíz helyett szappanlé.** A szoda-
vizes üvegek ellen már sok panaszt halottunk.
Az üvegeket a szódavíz gyárak nem tartják
kellőleg tisztán. Tegnap egyik borkimérésben
piszkos, szappanléhez hasonló folyadék került
elő a szódás üvegből. Azonnal feljelentették
az esetet a kapitányi hivatalnak, a hol lepe-
csétték az üveget. Orvosrendőrileg fogják
megvizsgálni, hogy miből áll az a sárgás
kotyvalék.

* **Charusek halála.** Tegnap számunkban
megirtuk, hogy a magyar sakkozók büszkesége
Charusek Rezső elhunyt. *Charusek* a cseh-
országi *Klein-Lometzben* született 1873-ban.
Ötéves korában már *Debreczenbe* került szü-
leivel együtt. Itt végezte középiskoláit is. *De-
breczenből Kassára* költöztek, hol a jogra is
beiratkozott. A sakkjátékot 16 esztendő korá-
ban sajátította el és csakhamar föltűnt ügye-
ségével. Mikor mint joghallgató a fővárosba ke-
rült, itt a sakkozók hamar fölismerték nagy
tehetségét és 1896-ban elküldték a *nürnbergi*
mesterversenyre. Ott nagy feltűnést keltett
játékával és bár nem lett első, de megverte
Laskert. Játékának a modora a régi és uj is-
kola harmóniája volt. Két hónapra a *nürnbergi*
verseny után a budapesti *millenáris* verseny-
ben a második díjat nyerte el *Tschingorin*
után. A következő évben *Berlinben* 14 mester
elől az első díjat vitte el, *Kölnben* pedig a
második díjat nyerte. E versenyben már be-
tegen vett részt. A különben is beteges, tűdö-
vészes embert az erős szellemi munka még
jobban kimerítette. Több versenyben már nem
is játszható. Visszavonult és utolsó napjait
Maróczy barátjánál töltötte el. Az elhunyt te-
metése Tétényben lesz és a Budapesti Sakk-
kör testületileg vesz azon részt.

* **A földmivelők fegyvergyakorlata.** Da-
rányi földmivelésügyi miniszter a gazdák és
gazdasági munkások egy sokszor hangoztatott
óhaja megvalósításáról értesítette a törvényha-
tóságokat és gazdasági egyesületeket. A közös
hadügyminiszter ugyanis a földmivelésügyi és
honvédelmi miniszterrel folytatott tárgyalások
után akként intézkedett, hogy a mezőgazdákat
és a mezei gazdaságnál alkalmazott embereket
a fegyvergyakorlatra lehetőleg oly időben hív-
ják be, amikor a szántás-vetés és az aratás
munkálataira való tekintettel, ezeknél a mun-
kánál a legkönnyebben lehet nélkülözni őket.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő
gyászjelentést: Alulírottak fájdalomtelt szívvel
tudatják számos rokonok nevében is a legjobb
anya és testvérnek özv. *Oláh* Antalné szül.
Valent Annának élete 66-ik évében rövid szen-
vedés után folyó hó 18-án déli 12 órakor tör-
tént gyászos elhunytát. A megboldogult földi

maradványai folyó hó 20-án délelőtt 10 órakor
fognak a róm. kath. anyaszentegyház szertar-
tásai szerint beszenteltetni s a helybeli plebá-
nia templomban megtartandó engesztelő szent-
mise áldozat bemutatása után a helybeli róm.
kath. temetőben örök nyugalomra tétetni. Bi-
har-Püspöki, 1900. ápril hó 19. Az örök vilá-
gosság fényeskedjék neki! *Oláh* Béla, *Oláh*
Sándor, özv. *Sziegert* Ferenczné szül. *Oláh*
Lujza, *Oláh* Pirocska mint gyermekei. *Farkas*
Andrásné szül. *Valent* Katalin, özv. Kapitány
Ferenczné szül. *Valent* Agnes mint testvérek.

* **Önvédelem vagy büntetés?** Érdekes
ügyet nyomoz most a nagyvárad rendőrség.
Szerdán este 8 és 9 óra között a Nagy-Magyar-
utczán egy *Moldoványi* Antal nevű lakatos se-
gédet megszurva találtak. *Moldoványi* eszmélet-
lenül feküdt a kövezeten mikor megtalálták és
csak az Irgalmas-rendiek kórházában tért ma-
gához a mikor *Horváth* Amadeus irgalmas
rendi orvos nehéz sebet bekötözte. *Moldo-
ványi* kihallgatásakor azt adta elő, hogy őt egy
előtte teljesen ismeretlen ember megtámadta
és megszurta. A rendőrség még azon este elfo-
gta a tettest egy *Birta* Pál nevű ember szem-
élyében, aki beösmerte, hogy *Moldoványit* ő
szurta meg, hanem azzal védekezett, hogy ő ezt
önvédelemből tette. Ő ugyanis az esetet úgy
adja elő, hogy ő látogatóban volt egy barát-
jánál, akihez bement a panaszos részegen, miért
is kidobták. Ezért őt állítása szerint megleste
Moldoványi és az utczán megtámadta, a földre
teperte, behurczolta a közeli udvarba és ott is
tűlegette. Azt mondja, ezért szurta meg. A ren-
dőrség a nyomozást folytatja, hogy megállapít-
ható legyen, hogy a sértettnek vagy a vádlott-
nak van-e igaza.

* **Malomavatás.** Megrendítő eset adta elő
magát a napokban *Kisteleken*. *Balázs* Ferencz
kisteleki gazda új gőzmalomot épített. Husvét
után első nap indult meg az új gőzmalom
üzeme és mindjárt az első nap véres áldoza-
tot követelt. *Vörös* Ferencz kisteleki munkás
volt az áldozat, a ki először volt gőzmalomban
alkalmazva. A szerencsétlen a gőzmalom sok-
féle labirintusában eltévedt s a kíváncsiság ál-
tal hajtván, bejutott a nagy gépházba. A gépész
a ki látta *Vöröst* bemenni, rászólt, hogy men-
jen ki, mert oda nem szabad senkinek belépni.
Vörös erre sarkon fordult, hogy kimegy, de
eltévedtette az utat s a helyett, hogy az ajtó-
hoz ment volna, egyenesen a nagykerék felé
tartott, melynek hajtósíjja elkapta s ruhájá-
nál fogva berántotta a kisebb kerekek közzé,
melyek *Vöröst* a szó szoros értelmében dara-
bokra szaggatták. A gépész, a mint a szeren-
csétlenséget észrevette, rögtön megállította a
gépet, de már ekkor a szerencsétlenül járt
munkás szétszaggatott testrészeit tudták össze-
szedni. A vizsgálatot a szegedi törvényszék
megindította annak kiderítése végett, hogy a
szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

* **Életmentő rendőr.** *Antal* Béla budapesti
hordárnak, a hat éves, ugyancsak Béla nevű fiac-
kája tegnap este a *Ferencz* József-rakparton ját-
szogató. Játék közben közel talált menni a Du-
nához, elcsuszott és beleesett a vízbe. A meg-
áradt folyam erős árja gyorsan sodorta magá-
ra a kis fiút, a ki elmerült, de megint felbu-
kott és kétségbeesetten kapáldozott. Az embe-
rekben, a kik tanúi voltak a dolognak, meghűlt
a vér. Rémület vett erőt rajtuk s a fiúcska
apja iszonyodva látta gyermekét a halál tor-
kában. A kis Béla már-már elveszettnek lát-
szott, a mikor odasietett egy rendőr, a ki úgy,
a hogy volt, egyenruhástól, kardostól beleu-
roit a vízbe és a fiúcska után uszott. Épp a
kellő pillanatban kapta meg és erős karral
vitte ki aztán a partra, a hol a kötelességtudó,
bátor embert jól meg érdemelt éljenzéssel fo-
gadták. A derék rendőrnek *Markó* József a
neve.

* **Véres sorozás.** Megrendítő eset történt
a napokban Moór községében, hol sorozásra
gyűltek össze *Bodaik*, *Ónod* és *Bakony-Sárkány*
községek sor alá kerülő legényei. A sorozás
helyül szolgáló nagy terem ajtai előtt a csend-
őrök tartották fenn a rendet a mind nagyobb
számban csoportosuló ittas legények között.
Időközben az eső is elkezdett esni, minek kö-
vetkeztében az udvaron ácsorgó legények szin-

tén betódultak a folyosóra, mitől a csoportosulás akkora lett, hogy mozdulni sem lehetett. Hogy a terem bejárata némileg szabad legyen, Ens György csendőr osztlásra hívta fel az egyre hangosabban diskuráló legényeket. Erre Rédl József bodaiki legény rut káromlások és szidalmak között a csendőrt arcuzul ütötte. »Nem parancsol nekem senki, én itt maradok« kiáltá s az arcuzul ütött csendőrt újra meg akarta támadni. Csepi József csendőrőrmester ezt látva, odaugrott és szuronyát Rédl mellének szegezte. Rédl megragadta az őrmester szuronyát s azt maga elé rántva, ki akarta ragadni az őrmester kezéből. Ebből dulakodás támadt az őrmester és Rédl között, a minek Ens csendőr vetett véget azzal, hogy szuronyával keresztül döfte Rédlt, ki szó nélkül összeesett. A legények a vér láttára szó nélkül futottak széjjel. A sorozó bizottság megszakította működését és a sorozó orvosok a sérülthöz futottak, de már nem tudtak rajta segíteni. Az esetről Csepi őrmester távirati jelentést tett a székesfejvári csendőrparancsnokságnak, a mely megindította a vizsgálatot.

* **Gyilkosság szerelemféléstől.** Véres gyilkossági eset történt Berzászkán, melynek egy fiatal szép leány lett az áldozata. Mihálkó Sándor berzászkai legény már régóta szerelmes volt a szép Purcsin Annába, de erősen féltékenykedett a leánynak egy rokonára Gercsán Imrere, a ki más faluból való volt és csak látogatába jött Berzászkára. E hó 17-én estefelé Mihálkó Sándor elment Purcsinék háza felé, s a mint oda ért, a leányt találta a házuk előtt Gercsánnal beszélgetve. A féltékeny legény odalépett a leány elébe, revolvert rántott elő, s a mitsem sejtő leányt mellbe lölte. Gercsán a menekülni akaró gyilkosra rávetette magát, s erős küzdelem után kicsavarta kezéből a revolvert, miközben a lövés zajára többen elősiettek, s a gyilkost megkötözve átadták a hatóságnak. A szerencsétlenül járt leány pár órai szenvedés után meghalt.

* **A halál torkában.** Csodás szerencse mentette meg a napokban a kelenföldi pályaudvar kocsimesterét Szendreyt, az elgázolás halálától. A keleti pályaudvar irányában induló egyik vonathoz tolatott ugyanis néhány kocsit, miközben a kocsik alá került. Lélekjelenléte szerencsére nem hagyta el és hasra fekvő a sínpar közepére vetette magát. Mikor iszonyu jajkiáltására a vonatot sikerült megállítani, a mozdony nem ment még keresztül rajta s Szendrey épen került ki a kocsik alól. A szegény ember perczeig nem tudott szóhoz jutni a kiállott félelemtől, de utóbb hazament s most már csak úgy, de óvatosabban teljesíti szolgálatát, mint azelőtt.

A siteri gyermekgyilkost felmentették.

— Saját tudósítónktól. —

A nagyváradi kir. tábla tegnap ítelt Dudrás Sándor siteri lakos pünpörében, úgy hogy az első bíróság ítéletét megváltoztatta és a vádlottat *felmentette a gyilkosság vádja alól.*

Sok szó esett annak idején a Dudrás ügyéről. A törvényszék három ízben tárgyalta ez ügyet végre is a harmadik tárgyalás után életfogytig tartó fegyházra ítélte Dudrást.

A vádnak egy szerelmi viszony volt az alapja. *Dudrásnak* ugyanis viszonya volt egy falubeli asszonnyal Kerekesnével, akinek két gyermeke volt. Ez a két gyermek mindent elkövetett, hogy a viszognak véget vessenek, ami azonban nem sikerült nekik, mert mind a két gyermek gyorsan egymás után erőszakos halállal meghalt.

Az egyik gyermek úgy halt meg, hogy *Kerekesné* a kezében tartott egy kést, amibe bele szaladt a gyermek s amennyiben a kés szívébe hatolt, rögtön meghalt.

Akkor vizsgálták is ezt az ügyet, de bizonyíték nem forgott fenn és így az asszonyt felmentették.

Röviddel ezután meghalt a másik gyermek is.

A kis *Dudrás* András 1898. október 6-án este eltávozott hazulról a mezőre veszőt vágni és többé nem jött haza. Másnap reggel halva találták meg a mezőn félig eltemetve. Fején három óriási seb volt, mindegyik halálos seb, a lábairól pedig hiányzott a csizma.

A nyomozás megindultával a gyanu *Dudrásra* irányult, de bizonyíték nem volt ellene, amiért a vizsgálatot ellene megszüntették.

Hanem rövid idő múlva újra vizsgálat alá vették *Dudrást* és pedig egy nagyváradi házaló feljelentése következtében, aki azt jelentette be a rendőrségen, hogy neki *Dudrás* egy pár kis csizmát adott el, amelyen vérfoltok voltak s amelyekben a szülők később a kis *Dudrás* András csizmájára ismertek.

Az új vizsgálat során még más terhelő adatok is merültek fel *Dudrás* ellen, úgy hogy a törvényszék őt a múlt év november 30-án tartott tárgyalás után *bűnösnek* mondta ki és ezért *életfogytig tartó fegyházra* ítélte.

Az ítéletet a védő, dr. *Fássy* Lajos ügyvéd megfélebbezte.

A kir. tábla tegnap foglalkozott az ügygel.

A táblán a tanácsban voltak: *Ritók* Zsigmond elnök, *Molnár* Géza előadó, *Poyndár* Dénes, *Harmathy* Károly és *Balogh* Samu szavazó bírák.

A tábla a vádlottat a gyilkosság vádja alól *felmentette*, ellenben *bűnösnek* mondta ki a kihágásban, ami alól a törvényszék felmentette és ezért *egy havi fegyházra* ítelték, amit a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vett.

Elrendeli a tábla ezenkívül a vádlottnak *azonnali szabadlábra helyezését*, ami már tegnap este meg is történt.

EGYESÜLETEK.

A 48-as honvédek gyűlése. A bihar-megyei 48—49-iki honvéd-egylet választmányi tagjait tisztelettel kérem, hogy a f. hó 22-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében tartandó ülésre megjelenni szíveskedjenek. *Szűts* István egyl. főjegyző.

A Budapesti Katolikus Kör tegnap délután öt órakor tartotta *Molnár-utcai* palotájának dísztermében rendes közgyűlését.

Pintér Kálmán ügyvivő alelnök néhány lelkes szóval üdvözölvén a szép számmal megjelent körtagokat, különösen arra buzdította őket, hogy most, miután a Kör *Wencheim* Frigyes gróf nagylelkűsége által sajátjává vált díszes palotával együtt sok terhet is vállalt magára, iparkodjanak ezen terheken az által is könnyíteni, hogy mennél több tagot verbuváljanak ezen, a fővárosban olyannyira szükséges Katolikus Kör részére. Ezután bejelentette, hogy *Esterházy* Miklós Móríc gróf, a Körnek sok éven át buzgó einöke, ezen állásáról lemondott. Indítványára a közgyűlés élénk sajnálattal tudomásul vette a lemondást s nagy lelkesedéssel a Kör *tiszteletbeli elnökévé* választotta meg *Esterházy* grófot. Erről a közgyűlés táviratilag értesítette a grófot.

A Kör új elnökévé ezután egyhangulag s nagy lelkesedéssel ifj. *Zichy* János gróf orsz. képviselőt választotta meg. *Zichy* gróf távol lévén a fővárostól, a közgyűlés távirati uton értesítette őt megválasztásáról. Ismervén *Zichy* János gróf meleg érdeklődését a katolikus társadalmi fejlődés iránt, ő kétségtelenül szerencsés kézzel és a legszebb ered-

ménnyel fogja vezetni a Budapesti Katolikus Kört.

Ezután egyhangulag tudomásul vette a közgyűlés *Gyürky* Ödön titkár évi jelentését a Kör múlt évi működéséről, nemkülönben az 1899. évi zárszámadásokat, a zárszámvizsgálók jelentését s megszavazta az 1900. évi költség-előirányzatot.

Végül a választások következtek.

A kör vagyona 1899. végén 39.365 korona 84 fillért tett ki. A múlt évi bevételek 23.651 korona 78 fillérre, a kiadások 23.208 korona 14 fillérre rugtak. Az 1900 évi költségvetési előirányzat a bevételeket és kiadásokat 31.271 korona 46 fillérben tünteti fel. A kör által kezelt »Vörösmarthy szoboralap« 11.939 korona 2 fillért tesz ki.

A kör tagjainak száma 1149. Ezek közt van 72 alapító, fővárosi rendes tag 803, vidéki rendes tag 84, pártoló tag 190.

Igazságszolgáltatás.

A második esküdtszéki tárgyalás. Ma ismét összeül a nagyváradi esküdtszék. Egy székelyhidi ember kerül az esküdtszék elé, *Sersen* József, aki szándékos emberöléssel van vádolva. Az esetet magát már pár nappal előbb ismertettük. A vád az, hogy *Sersen* a szomszédjának, *Zsigmond* Bélának a kis fiára rálőtt azért, mert az őt egy kövel véletlenségből megütötte. A vádlottat *Thury* Kálmán ügyvéd védi, jegyző *Gyenge* Béla lesz.

Zsaroló levelek. Sokan ismerik Budapestest gróf *Sladniczky* Lászlót, a lengyel emigránst s nejét, a szép szőke fiatal asszonyt. Hol, hol nem, megismerkedett a grófi párral *Raditz* Róbert gyógyszerész is, akinek a József-köruton van patikája. A gyógyszerterében a leggyakoribb vendégek közé tartozott a grófné s eként megtudta, hogy *Raditz* sűrűn kap névtelen leveleket, a melyben azzal fenyegetik, hogy baja lesz, a miért nem rednén vezeti a patikáját. Állítólag olyan dolgokat is megengedett volna magának, a melyek törvény-, illetőleg szabályellenesek.

Mind sűrűbben jöttek a fenyegető levelek s a mint *Raditz* épp a titokzatos levélíró kilétén törte a fejét, *Sladniczky* grófnő nyájasan megnyugtatta: Csak 200 forint kell s csend lesz. Aztán közölte *Raditz*-czal, hogy a leveleket egy elbocsátott gyógyszerészegede irogatja, a kinek pénz kell. A pénzt átadta a gyógyszerész *Sladniczky* grófné s csakugyan néhány héttig nyugta volt. Később azonban újra kezdődött s zaklatás s kiderült, hogy az utolsó zsaroló levelet maga a grófné írta, illetőleg diktálta *Morócz* Izabella tanítónő tollába. A patikáros panaszára a törvényszék vád alá helyezte zsarolás miatt gróf *Sladniczky* gróf s vele mint bűnrészt *Morócz* Izabellát is.

Az inkriminált levél, hogy-hogy nem, elveszett a vizsgálat az akták közül, de azért a két vádlott ellen kitűzték mára a tárgyalást. Beismerre ugyanis a grófné, hogy tőle származik a levél s hangsúlyozta, hogy ő jogosan követelt pénzt *Raditz*-tól, mert — ő szerezte neki a patikajogot.

A mára kitűzött tárgyaláson *Agorasztó* bíró volt az elnök, közvádító dr. *Böhm* ügyész. A panaszos gyógyszerész dr. *Zoltner* Béla ügyvéd kíséretében jelent meg, a grófnének pedig dr. *Rónai* Miksa fővárosi ügyvéd volt a védője.

Sikkasztó gavallér. *Zenovits* Béla magánhivatalnok, egy jó családból való fiatal ember, valósággal irigylés tárgya volt a pályatársai körében. Szorgalmas, lelkiismeretes tisztviselő volt s csakhamar szép állást küzdött ki magának a leszámítoló- és pénzváltó-bankban. Két év előtt azonban mintha kicserélték volna a derék ifjut: bürzézni, lóversenyezni és lumpolni kezdett.

Ez az élet rávitte aztán a bűn útjára. — Zenovitsot, a ki az orfeumok legbőkezebb gallérija lett, néhány hónap előtt letartóztatták. Kiderült ugyanis, hogy a bank bizalmával visszaélt s mintegy 12.000 forintot sikkasztott. A törvényszék Zenovits Bélát, a ki legtöbbször a bank Kossuth Lajos-utcai fiókjában volt alkalmazva, a bíróság sikkasztás és 19 okirathamisítás miatt helyezte vád alá s ügyében mára tüzte ki a végtárgyalást.

A vizsgálat során a következők derültek ki reá: A bankban egy 2000 forintos betéti könyvet váltott be a tulajdonosa. A pénzt Zenovits utalványára fizették ki, de ő azt nem simmisítette meg, hanem elzálogosította a Hecht-féle bankházban.

Ugyanígy manipulált egy 6000 frtos könyvecskével, a melyet azonban magánál a leszámítoló-banknál tett letétbe — börtöndifferenciák fedezetéül. Egy Fehér József nevű ismerőse neve alatt, épp a bank közvetítésével, a tőzsdén is játszott abban az időben.

Hamisított ezenkívül checkeket és nyugtákat, a mivel a bankot 4000 forintig károsította meg.

Egy börtönőr kísérte a rokonszenves megjelenésű ifjut a mai tárgyalásra, melyen *Erdőgh* András bíró elnökölt, az ügyészség részéről dr. *Falgár* királyi alügyész jelent meg, a kárvallott bankot jogtanácsosa, a *Gyórfy* Gyula országgyűlési képviselő képviselője, védőként pedig dr. *Tóth* Kálmán ügyvéd szerepelt.

Először a vádlottat hallgatták ki. *Zenovits* Béla kassai születésű, 22 éves, büntetlen magánhivatalnok. Beismeri, hogy bűnös. A első bünt akkor követte el, mikor a 6000 frtos könyvecskét tartotta meg.

Elnök: És mit tett ezzel?

— Letétbe helyeztem a banknál.

— Pénzt kapott reá?

— Nem, csak hitelt, tudniillik ez fedezete a börtönbüntetéim különbözőzeteit.

— Hát a 2000 forintos könyvecskével mit tett?

— Elzálogosítottam *Hecht* bankházában.

— *Hecht* persze most követeli a pénzt?

— Nem, mert őt kifizettem; a könyvecske azután a *Spitzer*-testvérek cégéhez jutott.

Mintán a vádlott beismerte a checkhamisításokat is, a tanukat hallgatták ki röviden.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Dr. Gedeon László.*

3189 Blága Demeter — Berke János.

3221 Porczán Demeter — Kanaba Mojsza.

3223 Özv. Berki Józsefné — Kis K. Berki János.

3045 Kondorovits Vaszi — Kondorovits Mitru.

1078 Perva Juon — Faur Juon.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanas.*

454 Kiss Sándor — Gáti Eszter.

455 Opre Oana — Illés Péter.

459 Taber Ferenc — Tegre Etelka.

505 Petrucz Helén — Burle János.

527 Kohn Helén — Szanek Samu.

903 Edlitz Ede — Holestein Johanna.

Előadó: *Foynár Dénes.*

5068 Laszki Jakab — család bukás.

198 Hoffmann András — közveszélyű esekelmény.

199 Kejás Gajdán Mária — gondatlan testi sértés.

237 Kapitán Petru — testi sértés.

407 Dsnics István — becsület sértés.

456 Bäder Sebestyén — testi sértés.

457 Serebán János — vallás elleni kihágás.

654 Csikai István — becsület sértés.

Előadó: *Harmathy Károly.*

315 Farkas Demeter — becsület sértés.

1093 Váradi Lajos — hamis eskü.

1233 Ursucz Flora — erőszak nemi közszülés.

173 T. Kincses Sándor s társa — lopás, orgazdaság.

174 Márton Lajos — rágalmozás.

186 Mátyás ille — lopás.

223 Vadász Lajos — lopás.

273 Fodor Togyer — becsület sértés.

472 Virág Károly — közszend elleni kihágás.

511 Juhász Antalné — magánlak sértés.

838 Mártha Ferenc — közbiztonság elleni kihágás.

SZÍNHÁZ.

Jászai a Vigszínházban.

Budapest, ápr. 19.

A nagy eset elmúlt. Jászai Mari, mint szerződött tag tényleg fellépett a Vigszínházban és tényleg eljátszotta *Phédra*t.

Szóval daczára tegnapi est külső páratlan fényes sikerének Jászai Mari és a valódi közönség között nagy ür tátongott és a színpad és a nézőtér között nem hullámozott az a megfújhatlan, de mégis érezhető fluidum, mely lekesíti a színészt és elragadja a közönséget; olyannyira nem, hogy maga Jászai is bágyadtan, félig szárnyaszegetten mondta el az ő örökszép dikcióját. Csak a 4. és 5. felvonásban létesült némi kapocs az életet nyújtó és az életre vágyó lelkek között és csak ezek folyama alatt vegyült igazi tetszészaj az éretlen sivalkodások és sértő gaminkodások közé.

És mind e bajt nem az okozta, hogy Jászai tán a Lipót-köruton kevésbé lett volna művésznő, mint a Kerepesi-uton, sem az, mintha környezete rosszabb lett volna a réginél. A művészet változatlanul nagy és egészben meglepően jó volt. A bajt, a föllépést megelőző izléstelenségek okozták.

Izléstelenségek, melyeket a Vigszínház vállalkozói követtek el és a melyekben sajnos, maga Jászai Mari is segédkezett. A Vigszínház sajtóirodája, mely felett a tapintatlanság szelleme leng, olyan vásári zajt csapott heteken át, annyi hűhót csinált, mintha Jászai Marit neki kellett volna felfedeznie és mintha a közönség elé valami ismeretlen kis színésznőt és nem Magyarország elismert legnagyobb tragikáját hoznák.

Az éktelen harsonák közé vegyült Jászai Mari levélözönének orgonája. A szokatlan hangverseny mögül pedig kihallatszott a lóláb dobogása. Az iskolás gyerekek is észrevették, hogy itt nem művészi versengésről van szó; hanem egy magát — joggal, vagy jogtalanul, azt most nem kutatjuk — sértettnek valló exaltált nő bosszujáról és gyűlölködő konkurrensok ármánykodásairól van szó. A fősúly azon volt, hogy a Nemzeti Színházat és annak intendánsát diskreditálják és csak másod sorban állott a reklám, melyre utóvégre a Vigszínháznak szüksége van, de Jászai Marinak nincsen.

Ez a hajsza idegenítette el a közönség zömét és bátorította fel a karzatok zsvajkodó látogatóit; ez a hajsza okozta, hogy a közönség nem azért ment el tegnap, hogy viszontlássa Jászait, hanem, hogy jelen legyen egy »hecc«-nél és ilyenben volt is bőven része; mert a nagy óvációnak inkább megbotránkoztató mint kitüntető jellege volt.

Ezt a Vigszínház anyagi ügyeinek intézői és részben Jászai is önmaguknak köszönhetik. Elhihetik, hogy egy szál emberrel sem lett volna kevesebb a színházban, ha Jászait érdeme szerint méltóságjeljesen és nem barnumszerűen vezeték be. A harag és a gyűlölet rossz

tanácsadók: nem kellett volna egyikre sem hallgatniok és a közönség mindjárt őszintén és igaz szívvel adta volna rá a kenetet az ifju müüntézet komolyabb törekvéseire.

Igy nem vette komolyan a komolyságot és azt hiszi, hogy a Vigszínház csak azért kaczerkodik a legmagasabb feladatokkal, hogy utóbb annál szabadabban hódolhasson korábbi perversitásoknak.

Ne tessék Jászai szereplését sippal, dobbal és kereplőkkel kíséni és a közönség meg fog hódolni és nem csak egyszer fogja megtölteni a Vigszínházat komoly alkalommal, hanem sokszor, csak annyiszor, mint annak előtte a Tekenős békák és Osztrigás Miczik idejében.

Igy azonban félünk, hogy a jó izlésű közönség alkalmazkodása tovább fog tartani, mint Jászai egész vigszínházi intermezzója, a minek a Nemzeti Színház, a Vigszínház és Jászai egyaránt fogják kárát vallani.

A kasszasikerek is inkább a csendes és mély hatások, mint a lármás és magas botrányok nyomán kelnek.

IRODALOM.

A királyné unokaöccse. Indián történetek. *Maron.* Az az életre való vállalat, melyet két évvel ezelőtt *Tóth* Mike S. J. a kiváló író, *Idegen tájakon* czim alatt indított meg, hogy az ifjuságnak kedves és hasznos olvasmányt nyújtson, három új kötetel gyarapodott, Mind a három méltán sorakozik elődeihez. — Egyik Észak-Amerika vidékével ismerteti meg az ifjuságot, a másik a rézbőrű indiánok közt játszik, míg a harmadik a Libanon fenséges tájaira vezet. Mindegyiket jellemzi az eleven, hű leírás és érdekesítő elbeszélés. Képei tiszta nyomásnak, sikerültek. Egy-egy kötetnek ára eredeti félvázon kötésben *egy korona.* Megrendelhető szerzőnél *Kalocsán.*

A főváros könyvvásárlása. Köztudomásu, hogy ez évben indul meg b. Eötvös József összes munkáinak végleges teljes kiadása, melynek jövedelme b. Eötvös Loránt nagylelkűségéből a »Tanítók Háza« javára fordítatik. Budapest székes főváros tanácsa most elhatározta, hogy e kiadást az összes fővárosi községi iskolák számára megszerzi. Így a főváros *kilenczvenhat* példányra fizetett elő iskolái számára

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Franziából fordította: V. A.

II. 16

De Garmendiával még nem voltunk egyenlitve. Ő kiment az arénáról társaival vad tekintetelve rám, a nélkül, hogy egy szót szólta volna; este keresett a város utzáin és megpillantván kihitt engem makilájával kezében viadalra. Verekedtünk, nem tudom ki közeledhetett de nem a csendőrség akkor Garmendia eltávolodva mondá: — Ficzko, emlékezz, hogy ellenséged vagyok. A hol megtalálalak, megfizetsz nekem elsőbbségeidért.

A szerencsétlen igazat mondott és nem lehet borzadás nélkül gondolni végzetünk rettenetes törvényeire, melyek legszebb napjainkban találják föl egy-egy baleset forrását; de mit hederitettem akkor Garmendia fenyegetésére.

Az ünnep után következő napon, minthogy a vásár még tartott, sétáltam a kastély előtti téren, mely tele volt mindenféle áruval s megpillantottam messziről egy cigányzó áruit, egyi-

TAVIRATOK.

A királyváros Berlin.

Berlin, április 19. A városi közgyűlésen ma tárgyalták királyunk fogadtatásának módozatait, a többek között az utcák földszítését is a melyre 50.000 márkát ajánlott a város főpolgármestere. A szocialisták hevesen elleneztek az indítványt, míg végre kilenczvennégyen husz ellen *elfogadták*.

Uj püspökök.

Róma, április 19. (Saját tud. táv.) A pápa Ő Szentsége ma titkos konzisztóriumban több püspököt prekonizált, köztük *Csáky* Károly grófot, az új váci püspököt is.

A román királyi család utja!

Bécs, április 19. (Saját tud. távirata.) A román királyi pár és trónörökös pár ma Abbáziába érkezett.

Az új aranygyapjas.

Bécs, április 19. (Saját tud. távirata.) *Ruprecht* bajor herceg holnap Bécsbe érkezik megköszönni az aranygyapjas kitüntetést. Itt időzése alatt a Burgban fog lakni.

Az osztrák nyelvtörvény.

Prága, április 19. Itten jól értesült politikai körökben úgy tudják, hogy a kormány már elkészült az osztrák nyelvtörvényvel is, e javaslatot már az osztrák parlament legelső ülésének egyikén be fogják nyújtani. A javaslatot csak azután, miután már a képviselőháznak benyújtották, fogják az egyeztető bizottsághoz átteni.

A czár Párisban.

Páris, április 19. A czár augusztus házában meg fogja látogatni a világkiállítást.

Transzvál.

Fokváros, április 18. A Bethulie mellett épült új vasuti hidat állítólag e hét végén adják át a közforgalomnak. Transzválnak azt az ajánlatát, hogy kölcsön adta Portugáliának azt az összeget, a melyet a Delagoa-ügyben hozott ítélet értelmében fizetnie kell, Portugália köszönettel visszautasította. A transzvali kormány tiltakozni akar a bur foglyoknak Szent Ilona szigetére való deportációja ellen. Reitz miniszter kijelentette egy újságíró előtt, hogy a kormány nem hozott határozatot a bányák elpusztítására nézve.

Pretória, április 18. (Reuter.) *Fronc-mann* búr parancsnok azt jelenti, hogy 400 embert a folyón át Aliwel felé kergetett, több angol katonát elfogott és marhát, szekeret ejtett zsákmányul. A Bethulie melletti vasuti hidat levegőbe röpitették.

London, április 19. A mitől az angol stratégák annyira tartottak, az most tényleg bekövetkezett, — az *esős időszak*. Bekövetkezett a nélkül, hogy a *Roberts* lord elmondhatná, hogy tényleges eredményt tudott kivinni és csapatait most már téli pihenőre eltudja helyezni. Szinte ijesztő hírek jönnek a transzvali táborból Roberts lord hadseregének állapotáról. A folytonos esőzések miatt a csapatok egészen el vannak árasztva. Soknak még táboruk sincsen és a hadseregben ezek folytán *ijesztően terjed a tifusz*.

A párisi világkiállításról.

Páris, április 19. Az osztrák főbiztosság dísztermében, a mely Ferencz József király mellszobrával volt díszítve, tegnap nagy fogadóestélyt adott Exner főbiztos feleségével és leányával. A nagyszámmal megjelent vendégek között volt Wolkenstein gróf nagykövet, Auer-sperg herceg és Baernreither gróf volt császári miniszter, a központi bizottság részéről Rothschild báró főkonzul, Eder és Skala udvari tanácsosok, Förster osztályfőnök, Buschmann báró, Horny báró főerdőtanácsos, Wiener miniszteri tanácsos, Müller osztálytanácsos, Spetzter altengernagy, Benk szobrász, sok idegen kiállítási biztos és a kiállítás francia vezetőségének képviselői, továbbá számos osztrák nagyiparos és az osztrák koloniák sok tagja.

A spanyol kormány lemondása.

Madrid, április 19. A kabinet a régenskirálynénak felajánlotta lemondását, a melyet a régenskirályné el is fogadott. Silvea azután bemutatta az új miniszterek névsorát. Az új kabinet következőkép alakult meg: Elnökség és tengerészet Silvea, külügy Aguililar Campo marquis, igazságügy Vadillio marquis, pénzügy Villaverde, belügy Dato, hadügy Azearraga tábornok, közoktatásügy Garczia Alix, közmunkaügy Gasset. Az új miniszterek este már le is tették az esküt.

Madrid, április 19. A minisztertanács dekrétumot terjesztett a régenskirályné elé, a melylyel a közmunkaügyi miniszteriumot két osztályra osztják és pedig oktatásügyi és munkaügyi osztályra.

A new-yorki munkászavargások.

London, április 19. A Morningpostnak jelentik Washingtonból tegnapi lelettel: Arra a fenyegetésre, hogy azokat az olasz munkásokat, a kik a Croton folyónál dolgozó munkások zavargásában résztvettek és az utolsó év folyamán jöttek Amerikába, visszaküldik Olaszországba, az olasz nagykövet erőlyes tiltakozást adott át a külügyminiszteriumnak. A nagykövet az olasz kormánytól ma kapott instrukciók alapján kijelentette, hogy az olasz munkások ellen tervezett eljárás törvénytelen és ellenkezik az Amerika és Olaszország között fönálló szerződésekkel.

Török dolgok.

Konstantinápoly, április 19. Az Agence de Constantinople hivatalos forrásból nyert értesülés alapján kijelenti, hogy az ippeki bazár nyitva van, az összeköttetés Ipepek és Mitrovica között nincs megszakítva s a helyi hatóságok sikerrel örködnek a rend föntartása fölött.

KÖZGAZDASÁG.

Állami kedvezmény meghosszabítás. A kereskedelmi miniszter a Bihar-Szilágyi olajipar részvénytársaság *mező-telegdi* gyárainak állami kedvezményét 1907-ig meghosszabította.

A lóbab termelése. A lóbab egy kitűnő igen fehérnyedus takarmány, miért is főleg olyan gazdaságokban van javasolva termelése, a melyek állatok hizlalásával nagyban foglalkoznak, mert a lóbab egyéb takarmányokkal keverten kitűnő hizlaló takarmány.

Legjobban a mérsékelt meleg, nedves klíma alatt terem meg. Hidegebb fekvés mellett nem termelhető, mert hosszú tenyészideje

kéit az ördög ezen szolgálóinak, kik egész Spanyol országban akarják terjeszteni, szabad nyalábjaikat, himzett öveiket legyezőiket s a szerelmi varázssitalokat. Csak egy fiatal leányka állt ott kíváncsian vizsgálgatva nem tudom miféle semmisséget. Ráismertem Errecalde kisasszonyra és összeszedtem minden bátorságomat, ott kóboroltam a sátor körül. A leányka köszöntött engem egy kedves fejbillentéssel és pirulva mondá:

— Uram, nem tudja, hogy ez az öreg cascarota* boszorkány-e? Meglehet venni árnit? Én részemről mindig félttem a varázslattól.

— Ön, mint felvilágosodott ember, ki nevetné ezt az előítéletet, fiatal barátom: én nem igen csodálkoztam rajta: de nem tudom miként jött egyszerre bátorságom a leánynak ezt mondani:

— Kisasszony ez ne nagyon nyugtalanítsa önt. Ön nem bűvésznő szintén?

— Én? kiáltotta ijedten nézve rám. Honnan gondolja ezt kérem?

— Nekem úgy tetszik, hogy ez az öv, melyet nekem adott, meg van varázsolva, mert kétségkívül ez az oka, hogy tegnap győztem.

Legyezője mögé sütöttele szemeit; azután hirtelen felkapva azokat kedves mosollyal mondá nekem:

— Uram, nem tudja, hogy az ametzgheia ajándékai szerencsét hoznak?

Most meg én lettem néma a csodálkozástól, mert a fiatal leány tekintete és hangja elég jó tanui voltak őszinteségének. Végre egész magamon kívül kérdeztem:

— Kisasszony, milyen okoknál fogva nevezhetem önt ametzgheiamnak? Tréfa ez?

— Ah! igaz, felelt félig boszus arcczal, ön megérdemli, hogy így kételkedjek szavamban. — Azután a cigánynő felé fordulva mondá: — Adies, gitana jobban teszed, ha eldobod varázssitalodat, ha a keresztényeknek akarod eladni. — És hirtelen eltűnt.

Az öreg haragos tekintetet vetett rá és néhány szíkot küldött utána cigányult. Míg én némán követtem szemeimmel Paula lépteit, közeledett hozzám rikácsolva mondá:

— Csinos kis fiacskám elég ügyetlen vagy, hogy higgy a fiatal leányok hizlérésének. Olvastam szemeiből, hogy szerencsétlenséget hoz azokra, a kik hallgatják. Nem mindig szükséges az öreg cascarota, hogy megbabonázzanak valakit.

Összereztem ezen baljóslatu szavakra. Életemben akkor jövedőlt nekem először cigánynő. Cyorsan néhány pénzdarábot dobtam neki, hogy megszelidítem és elmentem letárt öklömet mutatván neki, hüvelyken a mutató ujj alatt levén, így mint azt a paraszt gyerekek teszik.

Igazat mondott, barátom. Ezen pillanattól fogva tökéletesen megvoltam bűvölve. Sare-ból Ascain-be, nem nagy ut, késedelem nélkül menttem. Azon ürügy alatt, hogy nyulat vagy örvés galambot megyek lőni, elkóboroltam minden nap a falu körül. Mikor az éj tiszta volt, elmentem énekelni Pauláék háza elé. Ő kinyitotta ablakát és mi sokáig csevegtünk. Kicsereáltuk néma érzelmeink vallomásait és már nemsokára örök hűséget kellett volna esküdnünk egymásnak. Paula egyedül élt atyjával és kis hugával. Senki sem mondott ellent kívánságainak; de a sors nem így határozott.

Néhány nappal később levelet kaptam don Joakinstól, ki szidott engem és hitt, hogy késedelem nélkül induljak utnak Lesacába. Engedelmeskedtem és mikor megérkeztem nagybátyámhoz, épen fényesítette öreg orabuzóját és nehéz stragossai pisztolyait, melyeket ön látott szobámban.

— Itt vannak fegyvereid, mondá nekem, míg jobbakat nem szerzesz. Nagybátyám beszéde harcias szellemet öntött belém; ezek ped igen két dologra emlékeztettek, először, hogy semmi okom sincs veszekedni a Christinókkal, másikk, hogy nem utazhatok el anélkül, hogy el ne hagyjam az ametzgheiamat.

* Így hívják a kerületben a Cibouri cigányasszonyokat, ez falu Seint Jean de Luzy tőszomszédságában.

mellett ilyen helyen nem érik be. Humuszdus, kötött mély rétegű vagy vályog talajon a legbiztosabb hüvelyes, de leghatalmasabban fejlődik iszaplerakodásban s friss törésekben, mint a talajt beárnyékoló s nitrogényűjtő növény rendszeren két gabona közé ékeltek s bő friss trágyába, vagy esetleg szuperfoszfáttal kevert felhintett talajba vették, mert a szuperfoszfát nagyon is meghálálja. Mélyreható gyökérzetével meglazítja a kötött talajt és annak felületét dus levélzetével beárnyékolván, porhanyóan tartó miert is kitűnő előveteménye a gabonának.

Nagy tenyészterülete miatt a lóbabot rendszeren kapásnak nevelik; lehetőleg korán 20—30—35 cm. széles sorokba vetik; 1 1/2—2 q. mag elég 1 hektárra; rendszeren elég a kikelés után egyszer kézzel megkapálni — mi hektáronként 3. 50—6 forintba kerül — vagy sokszor elégséges a Sack-féle kultivátorral végig menni, vagy ha az nincs, extirpátorral, a mi hektáronként 70—80 krba kerül. Ha gyomosabb vagy cserepes a talaj, a lóbab kikélese után kézzel sarabolunk és közvetlenül virágzás előtt a kultivátor vagy extirpátorral meggyünk végig. A lóbab sokáig virágzik s így a magvak beérése is egyenlőtlen; akkor arassunk, ha az alsó hüvelyek megfeketednek; legjobb gabonaratató géppel aratni.

Jó gazdag talajban a lóbab szára erőteljes és azért aratása után rendszeren hagyjuk megszáradni vagy kis kérékbe kötve, kis kupokba összeállítjuk. Ha a lóbab teljesen megszáradt, óvatosan behordjuk. Különben a mag egy része kibull.

Hektáronként 15—25 q. szemet és 25 és egész 40 q. szalmát ad; a kórót vagy elégetjük, vagy kifutókba alomnak használhatjuk.

Szőlőink jövedelmét fokoshatjuk a helyes és okszerű metszés által. A szőlők aránytalan csekély jövedelme leginkább a helytelen metszésben keresendő, de az ósdi, helytelen metszés által a tőkék korai elöregedéseit is idézzük elő. Hogy miképpen kell tehát a szőlőt metszeni, arra megtanít **„A szőlő helyes metszése”** című szakmunka. Irta: **Maurer János**, a **„Szőlőszeti és Borászati Lap”** szerkesztő-kiadója. Megrendelhető szerzőnél **Kecske-mét**, két korona előleges beküldése mellett.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. ápr. hó 17-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.40—13.80. Kétszeres buza 11.20—10.60. Rozs 10.80—10.40. Arpa 10.60—9.90. Zab 9.80—9.40. Tengeri: 10.40—10.—. Borsó 30.—. Lencse 34.—. Bab 12.80. Köleskása 24.—. Burgonya 4.10. 100 kiló lángliszt 27.—. zsemlyelisz 25.—. fehérkenyér liszt 24.—. barnakenyér liszt 21.—. széna fuvarral 4.30. szalma 1.—. Szalonna —.98, 6 kiló zsup-szalma —14, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. bükkfa 6.40, tölgyfa 6.—, cserfa 6.60, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.90, Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.80. Szesz 1.90. 1 mm. kőso 21.44, nyers fagyu —.46. olvaszt. fagyu 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, uj bor 42.—, mész 2.40, kemény faszén 3.40, puha faszén 3.—, kendermag 20.—. köles —.—. repce —.—, dió 58.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 54.—. Egy kilogramm savanyú káposzta 24, szalonna 1.12, sertéshus 1.—4, juh-hus 68, veres hagyma 16, fogs-hagyma 48, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kóla 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. április hó 17-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 620—680, egy pár másodrendű jármás ökör 490—590, egy pár harmadrendű jármás ökör 250—480, 1 drb fejős tehén 100—240. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 148—200. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 114—164. 1 drb. veres borju 14—30, 1 drb. fél éves borju 32—44, 1 drb egy éves borju 46—68, két éves borju 68—144. 1 drb hizott sertés 86—136, 1 pár fél éves 28—36, 1 pár egy éves sertés, 38—64, 1 pár két éves sertés 66—118. 1 drb igás ló 140—260, 1 pár ökörbőr 34—42, 1 pár tehénbőr 24—32. 1 pár bojubőr 10—16 1 pár lóbőr 10—20.

Forgalmi kimutatás 1899. évi április hó 17-ről. Tiszta buza körülbelül 250 hltr, kétszeres buza 70 hltr, rozs 180 hltr, árpa 100 hlk. zab 120 hltr, tengeri 240 hltr, burgonya 190 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 38

drb, félhizott 52, sovány 40, süldő 130, malac: 180, hizott marha —, jármás ökör 110 fejős tehén 80, borju 78, bivaly 2, juh és kecske 260, ló 123.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 19.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	—	—	—	—	868.60
Magyar hitel	—	—	—	—	866.75
Allamvasut	—	—	—	—	323.40
Rimamurányi	—	—	—	—	310.25
Magyar jelzálog	—	—	—	—	232.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Hat áridők.

Budapest, április 19.

Buza októberre	—	—	—	—	7.99
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.81
Uj tengeri	—	—	—	—	5.50
Rozs okt.	—	—	—	—	6.96
Zab okt.	—	—	—	—	5.40
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. április 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	97.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	93.65
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	—	—	—	—	101.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	92.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	48.10
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	—	—	—	—	94.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	164.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	139.50
Osztrák járdék papírban	—	—	—	—	99.—
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	98.40
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	48.50
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	99.20
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	186.50
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	17.65
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	734.50
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	738.80
Párisi vista	—	—	—	—	96.40
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	19.26
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	118.30
London vista	—	—	—	—	242.75
20 márkás arany	—	—	—	—	23.67

A szerkesztőségért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

V A S U T I M E N E T R E N D.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
V. v.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		Sz. v.		V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 30	Nagyvárad ind.	5 50	1 54	Gyoma ind.	3 40	2 30				
V.-Velenceze >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	Ósi >	6 09	2 08	Déva-Ványa >	4 37	3 35				
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	2 22	Körös-Ladány >	5 13	4 22				
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	2 34	Szeghalom >	5 40	4 50				
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	5 58	4 15	Körösszeg >	7 02	2 53	Vésztő >	6 12	5 20				
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	Shakál >	7 39	3 22	Kót >	6 38	6 00				
Drák-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	6 19	4 37	Nagy-tóti >	7 55	3 36	Íráz >	6 52	6 20				
Magyar-Cséke >	6 50	5 15	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	3 49	Komádi >	7 10	7 06				
Dusesd >	7 05	5 12	Gyanta >	6 56	5 19	Íráz >	8 42	4 06	Nagy-tóti >	7 22	7 15				
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 34	Kót >	9 19	4 31	Shakál >	7 48	7 48				
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztő >	9 44	4 56	Körösszeg >	8 11	8 13				
Gyanta >	8 12	6 11	Dusesd >	7 55	6 34	Szeghalom >	10 34	5 47	Gyires >	8 33	8 22				
>	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	7 58	6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 05	Uj-Palota >	8 47	8 54				
>	8 53	6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	6 55	Ósi >	9 03	9 13				
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	7 40	Nagyvárad érk.	9 20	9 32				
Sonkolyos >	9 18	7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50										
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	8 31										
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	8 45										
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 34	V.-Velenceze >	10 01	9 09										
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19										

Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Vegyes v.		Sz. v.		Sz. v.		Vegyes v.	
Nagyvárad ind.	6 50	4 10	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20		
B.-Püspöki >	7 17	4 26	Érselind >	5 37	6 00		
Bihar >	7 44	4 49	Székelyhid >	6 14	6 23		
Paptamási >	8 13	5 15	Nagykágya >	6 27	7 00		
Gyapoly >	8 29	5 30	B.-Diószeg >	6 42	7 20		
B.-Diószeg >	8 52	5 48	Gyapoly >	6 59	7 38		
Nagykágya >	9 07	6 02	Paptamási >	7 24	8 04		
Székelyhid >	9 40	6 24	Bihar >	7 45	8 28		
Érselind >	10 08	6 47	B.-Püspöki >	8 04	8 48		
Érmihályfalva érk.	10 44	7 21	Nagyvárad érk.	8 21	9 09		

Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid			
V. v.		V. v.		V. v.		V. v.	
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45		
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56		
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08		
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26		
Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid érk. reg.	5 54	6 07		

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint vankitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. *gal jelzettek feltételes megálló helyek.